

Õlletootjate Liit: alkoholipoliitika suunad ja mõju Eesti majandusele

Märts 2025

Õlletootjate Liidust

- Liitu kuuluvad:
 - **A. Le Coq AS**
 - **Saku Õlletehase AS**
- Eesti Õlletootjate Liidu liikmete osakaal moodustab kogu Eesti õlleturust ligi 90%.
- 2024. aastal panustati Eesti riigieelarvesse üle 92 miljoni euro maksutulu tööjõu-, käibe- ja dividendide tulumaksu ning aktsiisi näol.
- Õlletootjate Liidu liikmed annavad otse tööd 670 inimesele. Kaudne tööhõive mõju ulatub mitme tuhande inimeseni (logistika, kaubandus jne).

Alkoholitarvitamise vähendamise arengusuunad 2025-2035

- Kas senised ja planeeritavad meetmed **täidavad oma eesmärgi ja annavad soovitud tulemuse?**
- Meetmete mõju **majandusele, ettevõtetele ja riigieelarvele.**

Alkoholi liigtarvitamise põhjused ja joogikultuur

- Alkoholitartvitamise vähendamise arengusuunad 2025-2035 pakub peamiste lahendustena välja **käske, keelde ja piiranguid**. Samal ajal puudub arengusuundade dokumendist alkoholi **tarvitamise (sh liigtarvitamise) põhjuste analüüs**.
- Alkoholi tarvitamise juurpõhjuste väljaselgitamine annab võimaluse keskenduda tegevustele, mis aitavad **tõhusalt ennetada** alkoholi liigtarvitamist ja sellega kaasnevaid kahjusid. Selle tulemusel on võimalik luua meetmeid, mis mõjuvad probleemsetele sihtgruppidele.
- TAI uuringust² (lk 31) selgub, et **peamiseks alkoholi tarvitamise põhjuseks peetakse lõdvestumist ja lõõgastumist**. Praegused ja planeeritavad piirangud on suunatud muudele tegevustele kui joomise tegelikele põhjustele alternatiivi pakkumisele.
- Alkoholikahjude ennetamisel on oluline roll alkoholi tarvitamise kultuuril, mille edendamine on järjepidev ja süstemaatiline tegevus.
- Liigtarvitamise vähendamiseks on oluline pöörata tähelepanu huvitegevuste kättesaadavusele ja haridusele.

Piirangute tõhusus ja faktidel põhinevad otsused

- Selleks, et teha **mõistlikku poliitikat**, tuleb uurida, mis oleks **sobiv, vajalik ja ka mõõdukas**. Mitte kulutada ressursse ebamõistlike piirangute sätestamisele, mille mõju osas pole konsensus.
- Seniste **piirangute tõhusust pole veenvalt tõestatud**, tarbimine pole suures pildis muutunud. Teadaolevalt puudub mõjuanalüüs, kas kaupluste vaheseinad on müüki/tarbimist vähendanud.
- Alkoholipoliitika kujundamisel tuginetakse paljuskord **vananenud allikatele ning uuringutele või andmetele, mille tõepärasus on küsitav**.
- Euroopa riigid, kus seni on olnud karmidel regulatsioonidel ja piirangutel põhinev alkoholipoliitika, liiguvad nüüd selle **poliitika liberaliseerimise suunas**: nt Soome (lahja alkoholi aktsiisilangetus) ja Norra (alkoholimüügi lubamine e-poodides).

Kaasamine

- Senise info kohaselt **ei avaldata** dokumendi tööversiooni **ega anta tagasisidet** muudatusettepanekute arvestamise või mittearvestamise kohta.
- Eesti Õlletootjate Liit soovib **olla kaasatud** alkoholipoliitika kujundamist puudutavatesse aruteludesse.
- Erasektori kaasamine pakub **väärtuslikku sisendit alkoholipoliitika mõjude** kohta.

Negatiivne mõju ettevõtlusele

- Arengusuundade dokument näeb valdavalt ette täiendavaid piiranguid (nt litsentsisüsteem) ja keelde või reeglite karmistamist (reklaam), mis on **vastuolus kavatsustega** ettevõtluse arengu nimel **bürokraatiat vähendada**.
- Müügilubade süsteemi kehtestamisel loodaks juurde täiendavat **bürokraatiat nii riigile kui ettevõtjatele**.
- Kaugmüügi või tanklates alkoholi müügi keelustamisega **piiratakse konkurents**i konkreetsetes sektoris.
- Reklaami täielikul keelustamisel **piiratakse ettevõtlusvabadust**.
- Piirangud **mõjutavad ettevõtete konkurentsivõimet**. Iga planeeritava piirangu eel tuleb analüüsida selle mõju ettevõtlusele ning majandusele. Ühtlasi ei tasu ära unustada, et näiteks tanklates müügi piiramine oleks ka ettevõtluse piiramine ja kindlat tüüpi müügikohtades keelu kehtestamine kahjustab konkurents

Aktsiisipoliitika

- Eestis on Euroopa **neljas kõrgeim õlleaktsiis**.
- Eestis on õlleaktsiis ligemale **seitse korda kõrgem kui Saksamaal ja Hispaanias**, kaks kuni neli korda kõrgem enamikust riikidest ehk meil on juba täna sissetuleku kohta üks kalleimaid õllesid Euroopas.
- Lätiga võrreldes on Eestis juba täna õlleaktsiis **43% kõrgem**.
- Meie maksukeskkond on muutmas meid turismi vaates kalliks sihtriigiks. Tallinki andmetel kahanes nende reisijate arv 2024. aasta neljandas kvartalis 2,2% ja statistikaameti andmetel pole ka turism veel koroonaeelset taset saavutanud.

Eesti positsioon Euroopas

- Eesti **õlle** aktsiisimäär on **oluliselt üle Euroopa Liidu keskmise**.
- **Kange alkoholi** aktsiisimäär on **ligilähedane Euroopa Liidu keskmisele**.

Tabel 1.9. Õlle ja kange alkoholi aktsiisimäärad Euroopa Liidus (seisuga 1. jaanuar 2024, eurot ühe liitri absoluutalkoholi kohta)

Õlle aktsiis		Kange alkoholi aktsiis	
Soome	36,20	Soome	54,80
Iirimaa	22,55	Rootsi	45,49
Rootsi	19,68	Iirimaa	42,57
Eesti	13,34	Belgia	29,93
Kreeka	12,50	Leedu	24,67
Sloveenia	12,10	Kreeka	24,50
Leedu	9,46	Taani	20,17
Läti	8,20	Eesti	19,75
Holland	8,12	Prantsusmaa	18,67
Prantsusmaa	7,96	Holland	18,27
Itaalia	7,48	Läti	17,24
Taani	6,55	Poola	16,50
Küpros	6,00	Portugal	16,03
Poola	5,64	Slovakkia	14,90
Portugal	5,36	Ungari	14,56
Horvaatia	5,31	Tšehhi	14,51
Belgia	5,01	Malta	13,60
Austria	5,00	Sloveenia	13,20
Malta	4,83	Saksamaa	13,03
Ungari	4,63	Austria	12,00
Slovakkia	3,59	Luksemburg	10,41
Tšehhi	3,27	Itaalia	10,36
Rumeenia	2,32	Hispaania	9,59
Luksemburg	1,98	Küpros	9,57
Saksamaa	1,97	Rumeenia	9,31
Bulgaaria	1,92	Horvaatia	7,96
Hispaania	1,70	Bulgaaria	5,62
EL keskmine	8,25	EL keskmine	18,79

Allikas: Tervise Arengu Instituudi (TAI) tellitud ja Eesti Konjunkturiinstituudi koostatud uuring ([Alkoholiturg ja tarbimine 2023](#)), 2024

Aktsiisipoliitika Soome näitel

- Soome langetas 2024. aasta kevadel lahja alkoholi **aktsiisimäära**, mis on avaldanud kohest ja otsest mõju soomlaste kaasaostudele.
- Üldiselt väga range alkoholipoliitikaga Soome otsustas eelmise aasta juuni alguses **reegleid mõnevõrra lõdvendada**, lubades toidupoodides müüa ka jooke, mis sisaldavad kuni 8% alkoholi.

Aktsiisimäära muutumine alates 2024. aastast:

Õlu
-4,9%

Siider
+/-0%

Vein
+8,3%

Kanged joogid
+8,8%

Aktsiisitõusu negatiivsed mõjud

Vastupidine ehk negatiivne mõju riigieelarvele

- Alkoholiaktsiis Eestis tõusis möödunud aastal 5% ja käesoleval aastal veel täiendavalt 5%. 2026. aastaks on planeeritud aktsiisitõus 10%. Lisaks on veel aktsiisitõusud ees ootamas 2027. ja 2028. aastal, mõlemal aastal 5%. Seega **viie aasta jooksul tõuseb alkoholiaktsiis kokku 30%**.
- 2024. aasta detsembri alkoholi **ettevarumine oli 10 miljoni euro võrra suurem** kui aasta varem.
- Aasta kokkuvõttes teenis riik aktsiisitulu **10 miljonit eurot vähem** kui 2023. aastal.
- Juba 5-protsendiline aktsiisitõus on olnud selge **negatiivse eelarvemõjuga** ning 2026. aastal planeeritav 10-protsendiline aktsiisitõus võimendab seda.
- Planeeritavate aktsiisitõusude tulemusena hakkab **õlle aktsiisimäär olema suurem kui Läti-suunalise piirikaubanduse tippajal enne aktsiisimäärade langetamist**.

Aktsiisimäära sidumine inflatsiooniga

- Arengusuundade dokumendis planeeritud alkoholi aktsiisimäära sidumine inflatsiooniga muudab alkoholi hindade prognoositavuse keeruliseks, mis omakorda **vähendab maksukeskkonna ettenähtavust.**
- Aktsiisimäära sidumine inflatsiooniga võib **soodustada piirikaubanduse tekkimist** ning avaldab laiemat **mõju sektori konkurentsivõimele.**
- Aktsiisimäärade sidumine inflatsiooni või mõne muu sarnase indeksiga **ei ole maailmas laialt levinud praktika** ning see pole ennast seni tõestanud.

Tarbimine Eestis

- 2023. aasta jooksul tarbisid Eesti täiskasvanud elanikud (vanuses 15+) keskmiselt 10,9 liitrit absoluutalkoholi. **Suurima osa sellest moodustasid kanged alkohoolsed joogid (43%),** kokku 4,7 liitrit absoluutalkoholi, **ja õlu (35%),** kokku 3,8 liitrit absoluutalkoholi.
- Kange alkoholi tarbimine Eestis kasvab ja lahja alkoholi tarbimine väheneb.**

Alkoholsete jookide tarbimine Eestis absoluutalkoholis (100%-lises alkoholis)*					
	2019	2020	2021	2022	2023
Ühe täiskasvanud (15+) elaniku kohta (liitrit)					
Kokku tarbimine	10,4	10,8	11,1	11,2	10,9
kanged alkohoolsed joogid	3,8	4,4	4,5	4,7	4,7
sh viin	2,3	2,4	2,4	2,2	2,1
õlu	4,1	4,1	4,1	4,0	3,8
viinamarjaveinid	1,9	1,9	2,0	2,1	2,1
Lahjad alkohoolsed joogid	0,6	0,4	0,5	0,4	0,4

Allikas: Tervise Arengu Instituudi (TAI) tellitud ja Eesti Konjunkturiinstituudi koostatud uuring ([Alkoholiturg ja tarbimine 2023](#)), 2024

Alkoholiregister

- Alkoholiregistri pidamise kohustus ei tulene Euroopa Liidu õigusest, mistõttu teistes liikmesriikides selliste ülesannetega register puudub.
- Alkoholiregister on **lisabürokraatia ja halduskulu** nii **ettevõtjatele kui ka riigile**. Lisaks võib registrikande nõuet tõlgendada ka **kaupade vaba liikumise ühe piiranguna** kui ka **majandustegevuse vabaduse piiranguna**.
- Alkoholiregister on **seadnud takistusi Eesti tootjatele**, ületades korduvalt seadusi ja pädevust.

Ettepanekud

- **Lõpetada** alkoholitarvitamise vähendamise arengusuunad 2025-2035 dokumendi menetlemine praegu esitatud kujul.
- **Pöörata tagasi** plaanitud kujul aktsiisitõus (ehk 2026. aastaks planeeritav topelttõus). Lisaks vaadata üle edaspidised aktsiisitõusud.
- **Kaotada** lisabürokraatiat ja halduskulu tekitav **alkoholiregister**.

Aitäh!

LISAD

Eesti Õlletootjate Liit

Esineb allikaid, mille puhul on uuringust **valitud vaid endale sobiv informatsioon** ja on **eiratud üldisi järeldusi**. Esineb ka allikaid, mida on kasutatud faktide toetuseks, ehkki vastavat **fakti pole uuringus keskselt käsitletud**.

10. WHO (2017). Tackling NCDs. Best Buys.

Dokumendi väide:

“Tõenduspõhiselt kõige kulutõhusamad alkoholipoliitika meetmed alkoholi kogutarbimise ning kahjude vähendamiseks ongi alkoholi taskukohasuse ja füüsilise kättesaadavuse vähendamine ning alkoholireklaami tugev piiramine või keelamine” (lk 5).

Selgitus:

Allikas **pole teaduslik ega “tõenduspõhine”**. WHO on teinud soovitusi alkoholipoliitikaks, kuid ei ole viidanud otseselt mingitele teaduslikele uuringutele. Lause oleks korrektne, kui viitaks “WHO soovitusel on tõhusaimad meetmed...”.

19. Lai, T. (2023). Alkoholi ja tubakatoodete tarvitamisega seotud tervisekaotus ning tervishoiukulud Eestis 2022. aastal. Sotsiaalministeerium

Dokumendi väited:

“Alkoholiaktsiisi tõstmine vähendab alkoholi korraga suures koguses tarvitamist, keskmisest rohkem alkoholi tarvitavate inimeste ning laste ja noorte alkoholi tarvitamist.” (lk 8)

“Aktsiiside tõstmise tagajärjel väheneb alkoholi tarvitamisest tingitud sotsiaalne kahju, ehk vägivalda kuriteod, liiklusõnnetused, suitsiidid, õnnetussurmad, seksuaalsel teel levivad haigused ning alkoholist põhjustatud suremus” (lk8)

Selgitus:

Uurimus analüüsib alkoholi tarbimisega seotud terviseriske ning kulutusi Eesti meditsiinis. **Alkoholiaktsiisi kohta aga uurimus midagi ei ütle**. Allikat saab kasutada terviseriskide kirjeldamiseks, kuid mitte lahenduste pakkumiseks.

25. Nelson JP (2013a) Meta-analysis of alcohol price and income elasticities—with corrections for publication bias. Health Econ Rev, 3, 1–10.

Dokumendi väide:

“Kuna alkoholi hind on mitteelastne, siis hinna tõstmise läbi taskukohasuse vähendamine langetab rahvastiku alkoholi kogutarbimist, sealhulgas vähendab riskirühmade tarbimist ning eriti kahjulikke tarbimismustreid.” (lk 8)

Selgitus:

Konkreetselt allika põhijäreldus on: *“These new results imply that attempts to reduce alcohol consumption through price or tax increases will be less effective or more costly than previously claimed.”*

Allikas tunnistab aktsiisi tõhusaks vahendiks alkoholist põhjustatud sotsiaalsete negatiivsete mõjude vähendamisel, kuid rõhutab muid võimalikke variante. Lisaks viitab allikas vananenud uuringute nõrkusele. Allika kasutamine eelseisva fakti toetamiseks on **uurimuse põhijäreldusi ignoreeriv** ja seega vale.

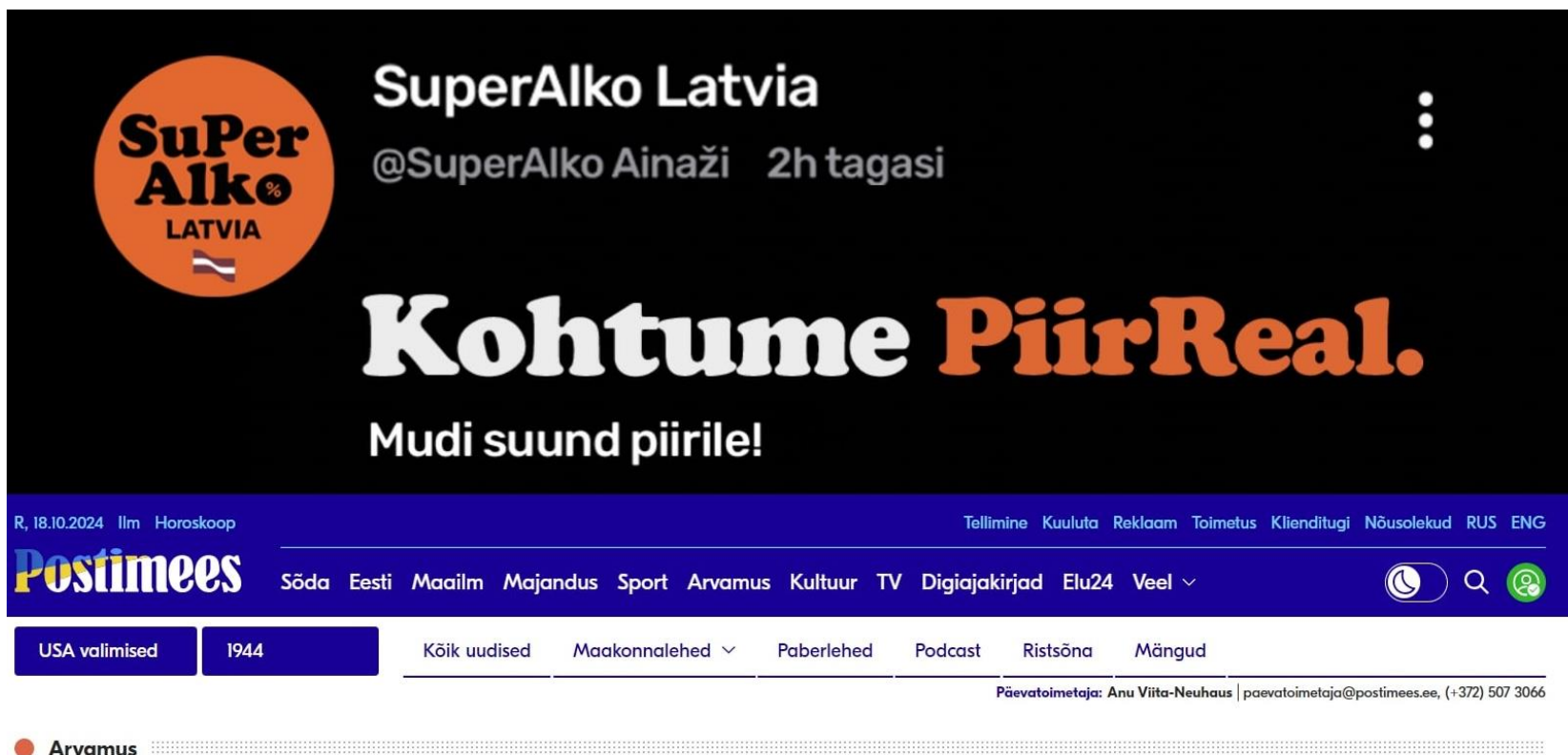
Aktsiisitõusu negatiivsed mõjud

Aktsiisimäärade tõusust tulenev eelarve mõju hinnang on olnud liiga optimistlik

Tabel 22. Aktsiisimäärade tõusust tulenev eelarve mõju

Aasta	Alkoholiaktsiis (sh KM)	Tubakaaktsiis (sh KM)	Kütuseaktsiis (ah KM)
2024	10 mln €		
2025	-12 mln €	10 mln €	3 mln €
2026	22 mln €	17 mln €	9 mln €
2027	8 mln €	34 mln €	17 mln €
2028	-8 mln €	43 mln €	26 mln €

Aktsiisitõusu negatiivsed mõjud

The screenshot shows a social media post from SuperAlko Latvia on the Postimees platform. The post features the SuperAlko Latvia logo, which includes the text 'SuPer Alko%' and 'LATVIA' with a Latvian flag. The main text of the post reads 'Kohtume PiirReal.' and 'Mudi suund piirile!'. The post is timestamped '2h tagasi'. The Postimees website header is visible at the bottom, showing the date 'R, 18.10.2024' and various navigation links.

SuperAlko Latvia
@SuperAlko Ainaži 2h tagasi

Kohtume PiirReal.
Mudi suund piirile!

R, 18.10.2024 Ilm Horoskoop Tellimine Kuuluta Reklaam Toimetus Klienditugi Nõusolekud RUS ENG

Postimees Sõda Eesti Maailm Majandus Sport Arvamus Kultuur TV Digiajakirjad Elu24 Veel

USA valimised 1944 Kõik uudised Maakonnalehed Paberlehed Podcast Ristsõna Mängud

Päevatoimetaja: Anu Viita-Neuhaus | päevatoimetaja@postimees.ee, (+372) 507 3066

Arvamus

Ukraina ei hakka vabastama alasid vasturünnakuks, vaid

Kõik ootavad efektiivsemat riiki, riik liigub paraku teises

Inimesed valguvad suurlinnadest välja. Mida nad leida loodavad?

Siseministri nõuniku arusaam julgeolekust on meile ohtlik

2024: Õllekohvri hinnakomponendid olukorras, kus riulihinna vahe Eesti ja Läti vahel on 2 eurot

Vahe tuleb maksudest (käibemaks + aktsiis)

Riulihind	15,99€
Käibemaks	2,88€
Aktsiis	5,49€
Toote hind	
Logistika	
Turustamine	7,61€
Kaubandus	

maksud
8,37€

maksud
6,14€

13,99€	Riulihind
2,43€	Käibemaks
3,71€	Aktsiis
	Toote hind
	Logistika
7,86€	Turustamine
	Kaubandus

2025: Õllekohvri hinnakomponendid kui riiulihinna vahe hakkab Eesti ja Läti vahel olema 3 eurot

Vahe tuleb maksudest (käibemaks + aktsiis)

Riiulihind **16,99€**

Käibemaks 3,29€

Aktsiis 6,06€

maksud
9,35€

maksud
6,47€

13,99€ Riiulihind

2,43€ Käibemaks

4,04€* Aktsiis

Toote hind
Logistika
Turustamine
Kaubandus
7,53€

* Juhul kui Läti tõstab aktsiisi
2025